

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: ADDENDUM-Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval – referentiejaar zwerfvuildoelstellingen

De nulmeting voor de doelstelling met betrekking tot de totale hoeveelheid zwerfvuil is gebaseerd op het cijfer voor 2013, dat destijds het best beschikbare cijfer was, maar ondertussen statistisch onbetrouwbaar is gebleken. De OVAM stelt een addendum bij het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval voor om het referentiejaar aan te passen naar 2015, waarvoor correctere cijfers beschikbaar zijn die bovendien dichterbij de start van de planperiode liggen.

Deze aanpassing werd in een eerdere wijzigingsronde niet vastgelegd door de Vlaamse regering omdat verder overleg met de stakeholders wenselijk was. In het kader van de recent opgerichte Klankbordgroep Zwerfvuilmonitoring werd de wijziging van het referentiejaar intussen in consensus aanvaard. De meetmethodiek werd gevalideerd door alle stakeholders, zoals wordt voorzien in het Verpakkings- en zwerfvuilbeleid 2.0. Nu kan de aanpassing van het referentiejaar via een addendum aan het Uitvoeringsplan voorgelegd worden aan de Vlaamse regering.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

De doelstelling voor de totale hoeveelheid zwerfvuil, opgenomen in het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 16 september 2016 keurde de Vlaamse Regering het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval goed. Dit uitvoeringsplan zet volop in op maatwerk, zowel naar lokale besturen als naar de burger.

In het Uitvoeringsplan zijn ook bepalingen opgenomen over de doelstellingen en monitoring van het zwerfvuil die op Vlaams niveau moeten worden nageleefd. Zo wordt in het uitvoeringsplan bepaald dat de totale hoeveelheid zwerfvuil op de grond tegen 2022 daalt met **20** gewichtspercent t.o.v. het referentiejaar 2013. De resultaten over 2013 werden als basis genomen voor het Uitvoeringsplan omdat dit de best beschikbare ramingen waren bij de opmaak van het plan.

In 2018 werd een planaanpassing opgestart. De voorgestelde wijzigingen, die door de Vlaamse Regering op 17 mei 2019 werden goedgekeurd, betroffen in hoofdzaak een aanpassing van de vernieuwde Belfius-clusters en de daaraan gekoppelde doelstellingen, een wijziging van de intercommunale doelstellingen en het Vlaamse streefcijfer. Bijkomend was toen ook het voorstel tot wijziging van het referentiejaar voor de hoeveelheid zwerfvuil van 2013 naar 2015 opgenomen. De studie over de totale hoeveelheid zwerfvuil was immers ondertussen herhaald in 2016 (op basis van de gegevens van 2015). Toen werd ook een kritische reflectie naar het onderzoek van 2013 gemaakt. Uit deze reflectie bleek dat de cijfers uit het onderzoek over 2013 statistisch minder betrouwbaar waren. In het onderzoek over 2015 is besloten om geen steekproef meer te trekken maar alle gemeenten te bevragen en te werken met zwerfvuildeterminanten. Zo verkregen we statistisch meer betrouwbare cijfers. Omdat de studie over 2015 correctere data oplevert, was het aangewezen om de cijfers uit 2015 als referentie te hanteren i.p.v. de meting van 2013.

In 2018 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota “Verpakkings- en zwerfvuilbeleid 2.0” goed. Dit plan vraagt dat, om discussies omtrent cijfers en interpretaties inzake zwerfvuil te vermijden, de meetmethodiek afgesproken wordt met en gevalideerd door alle stakeholders. Omdat dit voor deze nulmeting nog niet het geval was, is dit voorstel destijds echter niet overgenomen door de Vlaamse regering in de planaanpassing van 17 mei 2019.

Op 5 maart 2020 vond de eerste bijeenkomst van de Klankbordgroep Zwerfvuilmonitoring plaats. De Klankbordgroep is opgericht naar aanleiding van de nota Verpakkings- en Zwerfvuilbeleid 2.0 van de Vlaamse Regering en bestaat uit de OVAM, Agentschap Wegen en Verkeer (als vertegenwoordiger van de Vlaamse overheidsagentschappen), VVSG, Interafval, Fost Plus, Fevia, Comeos en Fetabel (als vertegenwoordiger van de tabaksindustrie). De wijziging van het referentiejaar voor de hoeveelheid zwerfvuil werd door de Klankbordgroep in consensus aanvaard. Omdat bij de discussie rond het al dan niet invoeren van statiegeld, bijvoorbeeld door de Statiegeldalliantie, de beschikbare cijfers in vraag werden gesteld, werd op 11 maart 2020 door de OVAM de verbeterde meetmethode ook overlegd met de Statiegeldalliantie. Het standpunt van de Statiegeldalliantie werd op 24 april 2020 schriftelijk overgemaakt aan de OVAM. Daaruit blijkt dat zij akkoord kunnen gaan met de methodologie die gebruikt wordt voor de cijfers van 2015 en overtuigd zijn dat dit meer betrouwbare data oplevert dan de meting van 2013.

Omdat de hoeveelheid zwerfvuil door de verbeterde methode ook gewijzigd is, moet ook over de reductiedoelstelling beslist worden. Die staat immers zowel als percentage, als als absoluut getal in het Uitvoeringsplan. In de geest van het Uitvoeringsplan is het aangewezen de basisdoelstelling inzake hoeveelheid zwerfvuil te formuleren als een procentuele reductiedoelstelling en dit percentage niet te wijzigen. De doelstelling om de hoeveelheid zwerfvuil met 20% te reduceren zal dus toegepast worden op het resultaat van de nulmeting uitgevoerd op basis van de gegevens van 2015. Dit heeft tot gevolg dat de hoeveelheid zwerfvuil moet dalen van 20426 ton naar 16340 ton, i.p.v. van 17500 ton naar 14000 ton.

De statiegeldalliantie was het niet eens met deze aangepaste doelstelling, en wilde de ambitie nog hoger zetten. Zij vinden dat het vertrekcijfer van 2013 dan wel minder betrouwbaar kan zijn, maar nog steeds correct zou kunnen zijn. Op basis van de hoeveelheid zwerfvuil die de opvolgmeting in 2017 aangaf (19961 ton), kan men er echter vanuit gaan dat het betrouwbaar nulpunt zich wel degelijk rond 20 400 zou moeten situeren, en dat het cijfer van 2013 een onderschatting was. De evolutie tussen 2015 en 2017 (-2,2%) toont aan dat de ambitie van een daling met 20% wel degelijk hoog is. Cijfers voor 2019 zullen pas dit najaar beschikbaar zijn.

Aangezien, conform het verpakkings- en zwerfvuilplan 2.0, de aftoetsing met de stakeholders nu wel heeft plaatsgevonden, kan het oorspronkelijke voorstel via een addendum aan het Uitvoeringsplan worden voorgelegd aan de Vlaamse regering die overeenkomstig artikel 18 paragraaf 9 van het materialendecreet kan beslissen over de goedkeuring van het addendum.

2. INHOUD

ALGEMENE TOELICHTING

Het addendum van het Uitvoeringsplan handelt over het hoofdstuk 10. Meer bepaald worden de paragrafen 10.1 en 10.2 vervangen door de aangepaste teksten in de bijlage.

De aanpassing in hoofdstuk 10 (zwerfvuil en ontwijkgedrag) betreft de nieuwe nulmeting van de totale hoeveelheid zwerfvuil op de grond.

Er zijn een aantal redenen om het jaar van de nulmeting aan te passen:

- 2015 ligt dichterbij de start van de planperiode.
- De methodologie die werd gebruikt in 2013 is verfijnd door middel van de resultaten van een peer review van een onafhankelijk onderzoeksbureau en levert correctere data op.
- Door de nieuwe methode zijn cijfers van latere jaren niet meer vergelijkbaar met 2013, maar wel met 2015.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het addendum heeft geen weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. De nulmeting voor zwerfvuil wordt correcter gesteld en opgenomen.

Het toenmalige advies van de Inspectie van Financiën van 26 april 2019 op de voorgestelde planaanpassing was gunstig, mits de wijzigingen aan het Uitvoeringsplan eveneens worden opgevangen binnen de beschikbare kredieten van de OVAM, zoals gesteld in het begrotingsakkoord van 16 september 2016.

Op 16 mei 2019 werd het begrotingsakkoord verleend voor de planaanpassing onder dezelfde voorwaarde.

B. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het addendum heeft geen rechtstreekse impact op de lokale en provinciale besturen. Het betreft louter de wijziging van het referentiejaar van de doelstelling over de totale hoeveelheid zwerfvuil op de grond.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het addendum heeft geen weerslag op het personeelsbestand of de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar goedkeuring te geven aan:

1.1. Het addendum aan het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval;

2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten het addendum aan het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval bij uittreksel bekend te maken in het Belgisch Staatsblad, ter inzage te leggen bij de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), de provincies en de gemeenten en op de website van de OVAM te plaatsen.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR